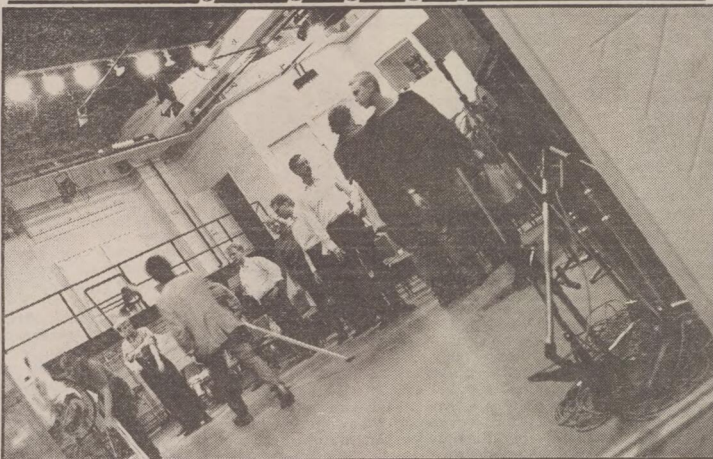

Camilla Lundberg hos 'nya' Fylkingen på Stockholms Söder:

• Och visst verkar Fylkingens nya miljö i luftig mer skräddarsydd för skapande av intermedia-konst... Vad som förväntas är att scenytan inte blivit större. Dansen kommer fortfarande lite i kläm", rapporterar Camilla Lundberg som avlagt besök i Münchenbryggeriet.

Foto: KARL MELANDER

EFTER en femtonårig tillvaro på ett sluttande plan ner till källaren har Fylkingen – vårt lands märkvärdigt slitstarka experimentforum för ny musik, dans och "intermedia-konst" – kommit upp sig. I lördags invigdes större och ljusare lokaler i fd Münchenbryggeriet, som härmed alltmer antar formen av Söders eget kulturhus.

"Detta är en av de få nya kulturlokalerna i Stockholm på länge", konstaterade tonsättarordföranden Sten Hanson och avsåg väl rimligen de offentlighetsvänner – ty en mängd privatfinansierade kulturlokaler har ju uppstått på senare år. Här har vi kunnat tillämpa alla erfarenheter från gamla Facklan", yvdes Fylkingens ordförande Tommy Zwedberg i sitt öppningstal.

Och visst verkar Fylkingens nya miljö i luftig high-tech mer skräddarsydd för skapande av intermedia-konst jämfört

VÄLVÄSSAT verktyg som svänger

med Facklans bulliga, purpurlika källargrotta.

Men detta gamla krypin hade en irrationell ombedad charm som nu byts mot rationell effektivitet. Vad som förväntas är att scenytan inte blivit större. Dansen kommer fortfarande lite i kläm på Fylkingen.

■ ■ ■ Därför fungerade också Efra Liljas stumma sokologografi bäst av in- invigningskvällen båda dansnummer. I "eho" frammanför Lilja en nutida Undine, en postmodernistisk sjöjungfru i Annette Henrikssons gestalt: enkelt, måttat, suggestivt. Lika fascinerande i sin på- tliga ensamhet var Anna Lindals tolkning av Ole Lützow-Holms soloviolinstycke "da sotto terra". Hennes nästan ursinnigt envetna koncentration gjorde att kompositionens

anspråksfulla teckenspråk förmådde kommunicera under ansenlig tidsrymd.

Till ett av 1980-talets bästa kammarkonserter hör annars Lars Sandbergs "Touch" för piano fyra händer. Mats Persson och Kristine Scholz är dess suveräna tolkare med en så briljant virtuositet att utrymme ges för ett nästan nonchalant musikanteri. Det svänger, helt enkelt!

Just den kvaliteten saknade jag i aftonens verkliga klassiker, Edgar Vareses "Ionisation", som med Kroumata blev en snygg och prydlig medelväg mellan rytmen och klang.

Desto skitigare och självsvåldigare var förstås Lokomotiv Konkret i en saftig kanonad kallad "The Stalingrad Test". Det här är rejäl och vrålande revolutionsmusik som all elektronisk överstyrning till trots smakar vitalistisk, nästan klassisk sovjetisk 20-talsfuturism.

■ ■ ■ "Intermedia-konsten" denna premiäraften representerades av Pär och Jör-

gen Lindgrens ljud- och bildspel "Öppningar": ett lyrisk-sakralt pusselverk av civilisationsfragment – grottmålningar, kyrkfönster, datchaps. Starkast verkade ändå Pär Lindgrens subtila, mycket poetiska klangförändringar, tyvärr ofta "störda" av bilderna.

Eljest var det imponerande hur smidigt scenförändringarna mellan kvälens mycket skiftande inslag genomfördes; kanske en vink om att Fylkingen kan bli ett välvässat verktyg för ickekommersiell experimentkonst.

Snart skall en direktledning till bryggerigrannen EMS (Elektronmusikstudion) öppnas, men höstens generalprogram utlovar också gammal hederligt kroppslig musik och dans.

Konsten att laga EN VONNEGUT

KURT Vonneguts femtielfte roman "Galapagos" (smidig översättning: Olov Jonasson) handlar om hur mänskligheten, inför sin förstående undergång, försöker ta sista chansen till en ny början, med ödeöarna Galapagos som bas.

Vonnegut skriver inte, han pratar. Han är och förblir en konferencier, inte en berättare.

■ ■ ■ När han lyftes upp ur underground-tillvaron, där han redan var hjälte och stjärna, var en sådan befordringång ännu rätt så ovanlig.

Nu – med den tilltagande medialiseringen av den

den nya boken

• Kurt Vonnegut: Galapagos (Norstedts).

litterära institutionen – är de kriterier som tidigare upprätthöll distinktioner, som den mellan litteratur och populärlitteratur, upplösta. Det besvärande med "Ärhundradets Kärleksaga" är inte att den säljer som smör i solsen, utan att den blir normerande också till litterär. Det färgiga med "Slakthus 5" är inte att den trivialiserar kriget, utan att den trivialiserar avskyn för kriget.

At Vonneguts ofta fyndiga formuleringar skriktar man inte – man fnittrar, skrockar, drar på mun.

■ ■ ■ "Galapagos" är litterär verkad efter samma recept som alla andra Vonnegut-böcker: man tager ett grandioöst ämne, gärna av det kataklysmiska slaget, reducerar det genom förvällning, tills det är litet nog att få ner med ett leende.

RAGNAR STRÖMBERG

Kulan

SÅ HÄR års är det alltid frestande att recensera teaterns repertoarpolitik, lätt att dra slutsatser om trender, opportunist, i bästa fall djärvhet. Vart har alla Noréns pjäser tagit vägen? Var Shakespearesvägen en dagslända? Speglar sig 80-talet plötsligt i 50-talet? Frestande och farligt, för det hör ihop med teaterns oberäknelighet att det som kanske verkar dödfött när som helst kan uppstå till om inte evigt så i varje fall ögonblickets liv.

MEN EN TREND förefaller ovanligt lättanalyserad: svensk dramatik får allt svårare att hävda sin plats på repertoaren. Stockholms stadsteater tex spelar – så

Ligger Stadsteatern i Sverige?

långt planerna hittills blivit offentliga – inte en enda nyskriven svensk pjäs detta spelår!

Det är en provokation som inte kan bortförklaras med sedvanliga argument. Det är helt enkelt inte sant att det inte finns spelbara svenska pjäser, och det har nästan alltid varit så att ny dramatik skapas i ett slags dynamiskt växelarbete mellan författare och teater.

Så var det väl med Lars Norén och Suzanne Osten?

FRÄNVARON av svensk dramatik på Stockholms stadsteater vittnar om en osäkerhet vars orsaker jag inte känner. Men de borde vetilleras: teaterns vitalitet har alltid varit förbunden med en inhemsk pjäsproduktion.

LEIF ZERN

Det går över, sa Christer

SÅ LÄNGE jag kände honom, sen vi var ett par familjer yngre, svävade han mellan liv och död. Trots allt var han aldrig nån annanstans. Ibland nästan flög han, en liten tung pojke, lätt som ett frö. Trots allt var vi inte vuxna. Vägen till skolan var lång, vägen från skolan kort.

Ett dygn innan han las in på sjukhus ringde jag honom i huset i Flät. Han var ensam däruppe, av någon anledning. Men han kunde inte snucka – inte för att han inte hade tid, utan för att han hostade så. Han hade just varit ute och jagat en häst som rymt.

Han frågade emellertid hur jag mädde.

Det var inte alltid han hade tid att göra det. Jag måste ha varit på ett överdådig humör, eller också ville jag spara tid, för jag sa: – Jo... jag har just hört James Moody sjunga sitt gamla solo på "I'm in the Mood for Love", och hört Bertt Rosengren spela "Body and Soul".

– Det är den där Thore Swannerud-plattan. Den är bra.

Den är utgiven av samma skivbolag som gav ut hans egna plattor.

– Det går över, sa han. Jag får ringa dig i morron. Jag frågade inte, igen, om han börjat lira på tenoraxen. Han hade tänkt sig att han skulle låta som Gene Ammons ungefär. Nu hade han varit tvungen att hämta hem en häst som hade rymt.

Han ringde inte nästa dag. Nästa gång jag ringde svarade hans son. Då låg han på sjukhus, och varit härnäst tagit vägen vet jag inte.

Grejen är: hade man klarat sig bättre om man klarat sig själv?

Nej, säger jazzmusiken – än i dag den mest ohjälpligt egalitära, ja: demokratiska, rättvisande företelse som 1900-talet upplevt, som 1900-talet i alla fall har kunnat uppleva.

Staffan Holmgren

• Född Kenneth, nu som Jan.

Namn för dagen, namn för UD?

■ Om hur viktigt det är att heta just Ernest skrev Oscar Wilde en dubbeltydig men hart närs översittlig bagatell, "The Importance of Being Earnest". Shakespeare själv gjorde dock på ett tidigt stadium klart att för honom spelar namnet ingen roll, när han ju låter Romeo säga till Julia att "vad finns i ett namn..." Eller hur det nu faller sig; vitsen är i alla fall, med Gertrude Steins suveräna tolkning, att en ros är en ros är en ros.

Fast inte på UD.

Där spelar namnet roll.

Förr var det ju gärna efternamnet; typ "von Schnabelschlong".

Nu är det – uppfattar vi av det alltid högststående UD-skvallret – förnamnet.

Vi tänker förstås på den i spalterna oftast kallade "spindeln i UD-nätet", polchefen hr Eliasson, 47 – en man med växlande politiskt kulör (dock städe anpassningsbar) och i stadigt stigande karriär. Fast kanske mera kameleont än spindel?

Den Göteborgspojken hette ju förr i världen alltid Kenneth.

Men se, detta praktiga namn hördes i bärens egna öron "föga UD-mässigt" (UD-mässigheten hålls högt i vissa kretsar), när aspirerande Eliasson antogs vid utrikesförvaltningen år 1967.

Av Kenneth blev Jan.

Varför "Jan" anses mera UD-mässigt än Kenneth förstår väl ingen kotte utanför Arvfurstens palats.

Men när det vid en av våra största besöksningar, i det stora landet i väster, talas om "Ken" så gäller det i själva verket dubbelnumret "Jan". Complicerat, men så ska det tydligen vara i UD-svängarna, avdelning krypto.

Ett namn är ett namn är – "Jan"? Om nu "Anders" är ute.

Släpp Nelson Mandela!